

Nr 180.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, *angående vissa ändringar i lagen om vägnämnder och länsvägnämnder.*

Genom riksdagsbeslut 1943 förstatligades det allmänna vägväsendet, och i samband därmed omorganiserades vägförvaltningsverksamheten, vilka åtgärder trädde i kraft den 1 januari 1944. Frågor angående därav berörda vägar skola numera avgöras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande länsstyrelse eller, därest enighet mellan dem ej kan uppnås, av Konungen. I dessa frågor skola de lokala vägintressena på landet och i de städer, där kronan är väghållare, företrädas av vägnämnder och länsvägnämnder i enlighet med vad därom är stadgat i lagen den 30 juni 1943 om dessa institutioner. Vägnämnd skall yttra sig i frågor, som röra dess vägområde, och länsvägnämnd äger samma befogenhet beträffande vägfrågor som äro gemensamma för flera eller alla vägnämndsområden inom länet.

Vägnämnd skall bestå av fem ledamöter, oberoende av vägområdets storlek eller däri ingående antal kommuner. Dessa ledamöter väljas, om området utgöres av endast en kommun, av dennas fullmäktige och eljest av ombud för de i området ingående kommunerna. Varje kommun skall beroende på dess folkmängd utse minst ett ombud.

Vid riksdagsbehandlingen 1943 av frågan beslöts att till Kungl. Maj:t överlämna avgörandet av vägnämndsområdenas storlek och antal. Detta har sedermera skett i och med att Kungl. Maj:t utfärdat kungl. kungörelsen av den 30 augusti 1943 angående rikets indelning i vägnämndsområden. Ett studium av nämnda kungörelse giver vid handen, att antalet dylika faststälts till 157 st. för hela riket, d. v. s. på varje län komma i genomsnitt ungefär 6,5 vägnämndsområden. Detta måste betyda, att varje vägnämnd måste ha ett mycket stort verksamhetsområde och utbrett vägnät under sin uppsikt vilket torde vara särskilt eklatant i norra Sverige. På grund av att antalet ledamöter i varje vägnämnd fixerats till 5 st., oberoende av antalet i området ingående kommuner, framgår samtidigt, att ett mycket stort antal kommuner helt sakna egen representation i vägnämnd, nämligen minst 1 500 st. kommuner av rikets samtliga nära 2 500 st. med undantag av de 107 samhällen, där kronan icke är väghållare.

En på detta sätt uppbyggd organisation av vägnämnder kan icke sägas tillgodose det syftemål, som angivits i 1 § ovannämnda lag, nämligen att företräda de lokala vägintressena. Detta påstående torde också vara styrkt

av de erfarenheter på området, som gjorts sedan lagens tillkomst, även om organisationen hittills endast verkat i 2 år. En antydning därom förekommer för övrigt i överrevisorernas för väg- och vattenbyggnadsväsendets berättelse till Kungl. Maj:t rörande överrevisorernas verksamhet under budgetåret 1944/45. I detta sammanhang kan även påpekas den låga årliga sammanträdesfrekvensen inom vägnämnderna och länsvägnämnderna.

En lösning av föreliggande problem synes nödvändig för att de lokala intressena skola kunna göra sig gällande beträffande vägväsendet. I detta syfte föreslås, att de enligt ovannämnda lag utsedda vägomбудen, vilkas enda uppgift för närvarande är att välja ledamöter i vägnämnd, givas en mera verksam funktion inom vägväsendet på så sätt att de skola minst en gång om året, förslagsvis i oktober, samt i övrigt så ofta det befinner sig nödigt eller lämpligt samlas till ombudsstämma inom resp. vägnämndsområde för att därvid ingående kunna dryfta de lokala vägfrågorna inom området samt för vägnämnden förelägga de förslag till åtgärder och ingripanden, som de finna påkallade. Vägnämnden bör därefter med eget yttrande, därest vägstämmans framställning ej innebär hemställan till vägnämnden om överklagande av visst beslut, som fattats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller länsstyrelsen, snarast översända förslaget till den myndighet saken närmast rör i enlighet med vad i 2 § i ovannämnda lag stadgas.

Kallelse till ordinarie årsstämma med ombuden bör på lämpligt sätt utfärdas av vägnämndens ordförande samt vara ombuden till handa senast 8 dagar före sammanträdet. I övrigt bör ombudsstämma kunna sammankallas med samma förfaringsätt på initiativ av vägnämnd, dess ordförande eller vägförvaltningen i länet för inhämtande av yttranden eller förslag i frågor av mera tillfällig art. För de med sammanträde förenade kostnaderna bör ombud erhålla skälig rese- och traktamentsersättning.

Dessa vägombud för varje kommun skulle därigenom på sätt och vis inom sitt vägnämndsområde erhålla liknande funktion som sockenombuden vid de tidigare vägstämmorna, och därigenom skulle säkerligen även vinnas en bättre uppsikt över det lokala vägnätet i enlighet med de önskemål, som kunna förefinnas i de olika bygderna och varom även överrevisorernas ovannämnda berättelse giver en erinran.

På grund av det sätt, varpå dessa ombud utses, d. v. s. såsom bygderepresentanter eller sockenombud, måste de förutsättas hava god kännedom om och stora möjligheter att snabbt bliva underkunniga om sådana lokala vägförhållanden inom kommunen eller den del av kommunen, inom vilken de äro bosatta, som påkalla ingripanden av större eller mindre skyndsambhet från vägförvaltningens sida, varför de säkerligen skulle kunna göra en verksam insats för vägväsendets förbättrande.

Här torde icke vara platsen att ingå på närmare detaljspörsmål i förslaget utformning. Någon större omarbetning av lagen om vägnämnder och

länsvägnämnder torde ej heller vara behövlig för planens genomförande, varför förslag till erforderlig författningstext lämpligen torde kunna utarbetas av vederbörande riksdagsutskott.

Ett genomförande av detta förslag bör ske snarast möjligt. Den nu återigen expanderande motortrafiken kommer att ställa stora och berättigade krav på det svenska vägnätets tillstånd, och behovet av snabba åtgärder för reparation av tillfälliga vägskador kommer att ytterligare understrykas. Det torde vara klart, att de här föreslagna reformerna i vägväsendets organisation äro ägnade att bättre tillgodose dessa krav än vad som för närvarande är möjligt. En reform i föreslagen riktning är helt enkelt nödvändig för att möta den kommande utvecklingens krav.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta om inrättandet av vägombudsstämma inom varje vägnämndsområde i enlighet med de riktlinjer, som uppdragits ovan.

samt att vederbörande utskott måtte erhålla uppdrag att utarbeta därför erforderlig författningstext.

Stockholm den 23 januari 1946.

J. B. Johansson.

Carl Beck-Friis.

Gust. Björkman.

Axel Mannerskantz.

K. E. Johanson.

Ragn. Bergh.

Lennart Bondeson.

C. Fr. Carlström.

Ivar Ekströmer.

Gustaf Velander.

Josef Hagman.